

Arturs Priedītis

[intervija ar A. Terzinu, sākotnējais variants publicēts žurnālā „Kabinets”, 2005. sept., Nr.25]

## **Amerikāņu eopolitikas stratēģiskais raksturs – kultūras invāzija**

**- Kāpēc pirms sarunas uzskāšanās uzskatījāt par nepieciešamu mani brīdināt, ka tas sekas mums varot būt ar neparedzamas, līdz pat pastiprināt tai dažādu speciālistu interesei, tamlīdzīgi?**

- Redziet, saistībā ar milzīgo sadrumstalošanos sabiedrībā, ekonomikā, izglītībā, komunikācijā, kas izraisīja dažādu subkulturāļu jeb minikulturāļu rašanos, pagājušā gadsimta septiņdesmitajos gados Rietumu pasaulē ļoti lielu vārbu sāka pievārst identitātei. Mums šī identitātes problēma puslīdz aktuāla kļuva tikai PSRS sabrukuma periodā astoņdesmito gadu beigās saskaņā ar nacionālo pašapziņas krīzi „atmodu”. Tā, piemēram, ASV visi meklēja, atrada un atcerējās savus senus, sākot ar prezidentiem un beidzot varbūt ar pēdējiem Amerikas klaidoņiem. Līdztekus šim identitātes meklēšanas procesam pirmajās vietās izvirzījās kultūras cilvēciskās darbības, uzvedības un saskarsmes pamats. Tāds pavārsiens kultūras izpratnē ir saprotams, jo identitātes pamatīrtdi kultūras elementi kā etniskās saknes, garīgās kultūras tradīcijas, valodas saknes. No septiņdesmitajiem gadiem Amerikas ideologi un eopolitikas veidotāji saprata, ka vissvarīgākā tēma ir nevis tirdzniecība, tehnoloģijas, armija, bet gan kultūra, pret kuru iepriekš viņi izturējās visnotaļ pavirši. Amerikāņi aptvēra kultūras perspektīvas – spēju iedarboties uz cilvēku emocijām, morāli, idejisko pierīcību. Tā ir faktiski Amerikāņu pretmākslinieciskā kultūras ieviršanās kā izturētājus jau kopš divdesmitā gadsimta sākuma, jo viņi precīzi bija novērtīti: kurš pārvāldīs kultūru, turokās būs ar vara attiecīgajās teritorijās. Un amerikāņu pāc Otrā pasaules kara lielā mērā mākslinieciskās kultūras palīdzības kā iekarot Eiropu... Līdz, tāpēc šodien vārsties pret amerikāņiem no kultūroloģiskā aspekta ir visnotaļ riskanti. Šodien manuprāt viņu speciālie dienesti un vispār viņu ideoloģijā pret šīm lietām izturas daudz uzmanīgāk, nekā pret kaut kādiem skaitļiem, militāro vai ekonomisko spiegošanu. Tādā veidā jāaicināju, sak, runāsim tikai par „nevainīgu kultūru”, kaut gan ir skaidrs, ka kultūra ir efektīvāks ideoloģiskais un eopolitiskais instruments, ar kuru palīdzību Amerika jau pakāvuši Eiropu un tagad tiecas pakaut Eirāzijas atlikušo daļu, un vispār visu pasauli.

**- Kas ir tie avoti, kas apstiprina jūsu argumentus, ka amerikāņu kultūras – ja to par to var nodēvēt – ekspansija pasaulē ir apzināts politiski ideoloģisks process?**

- Tie ir pašu amerikāņu materiāli, kuri jau sen publicēti un tagad tos var lasīt grāmatās, ar Internetu. Jau divdesmitā gadsimta sākumā amerikāņi deklarēja savas mērķniskās tieksmes. Viņu valstsvīri skaidri un gaiši sludināja, ka amerikāņi ir apdevīti ar progresu, spēju pārvarēt reakciju visā pasaulē, Dievs ir līcis amerikāņiem vadīt cilvēces garīgo atdzimšanu, un tā ir amerikāņu dievišķā misija. Mēs līdz šim zinām tikai divus gadījumus vāstūrī, kad kāds piešīr sev tās globālās mērķniskās funkcijas. Pirmā, protams, ir Bēbele, kur Dievs ebrejiem piešīr izredzīt tās tautas statusu; otrā bija vācīši, kuri nāca klajā ar savu ēnīsko pārkumu no rasu teorijas viedokļa, un trešā (faktiski hronoloģiski otrā) ir amerikāņi, kuri jau, piemēram, 1900. gadā no Kongresa tribūnes deklarēja amerikāņiem Dieva doto prasmi vadīt mežonīgās un pagrimu nonākušās tautas, lai visa pasaule atkal nenoktu barbarisma un tumsas laikā. Šī amerikāņu globālā mērķniskā tēma tiek

nep rtraukti akcenta divdesmitaj gadsimt un vis sav naivi ambiciozaj kr š um turpin sar šodien. Tas skaidri redzams, piem ram, Dallesa, Niksona, Reigana, Klintonu, abu Bušu, prezidentu padomdev ja Bžežinska izteicienos. Nesl pšu, uz mani tas atst j diezgan satriecošu iespaidu.

**- Tad tas tom r nav nekas seviš i slepens! Aizvien nav saprotams, par ko tad j s mani sarunas s kum br din j t?**

- J , vi i to nesl pj. Bet ir pamats pie m umam, ka pret š das inform cijas apl kojumu un trakt jumu var rea t visnota nopietni, jo runa ir par vi u eopolitisk s strat ijas un taktikas idejisko pamatb zi. Labi ir zin ms, ka bijušaj s soci lisma zem s, kur s akt vu darb bu t l t leg li izv rsa daž di specdienestu p rraudz ti ASV fondi un organiz cijas, amerik u eopolitikas kritiska anal ze ne b t nav bijusi t apsveikt k un visnota atbalst t nodarbošan s. Gluži pret ji, un t tas bija un joproj m ir ar m su d rgaj Latvij . Eirop tagad domin gluži cita, bet nevis katram eiropiski izgl totam cilv kam labi paz stam kristi nism un hum nism sak ot eiropisk kult ra. Eirop tagad galvenok rt domin t d v t naudas un pat r šanas civiliz cija jeb, v l saka, veikala un sekta civiliz cija, kur kult ra un š s kult ras dzemd t mor le ir tikai tirgus attiec bu un biznesa elements. Jau septi desmitajos gados es nesp ju tic t, vai patieš m šie cien g izskata, pusm ža amerik u miljon ri ir tik kaisl gi iem l jušies abstraktaj m ksl , ka ir gatavi par to t r t miljoniem dol ru? Atbildi guvu tikai v l kajos gados. Izr d s, amerik u vald ba, konkr ti CIP direktora Allena Dallesa un 1953. gad speci li amerik u dz ves veida propagand šanai izveidot s ASV Inform cijas a ent ras person , speci li pierun ja visus šos 'rokkellerus, makarturus, huhenheimus' un citu klanu p rst vjus, lai vi i finans avangarda un postmodernisma m kslu, t d j di pal dzot savai valstij realiz t Dieva formul to ASV misiju uz plan tas.

**- Bet par ko tad vi iem b tu j satraucas m su sarunas kontekst , ja skaidri redzam – vi u m r i jau ir stenojušies un š vi u ideolo ija droši so o t l k?**

- Situ cija pašlaik nav vienk rša. Manupr t, amerik u zin mas aprindas var ja b t apmierin tas aptuveni l dz š gada vasaras vidum, kad jaunu savstarp ju vienošanos nosl dza Krievija un na. Abu min to valstu vad t ju parakst t dokumenta nosaukums ir „Kop ga deklar cija par starptautisko k rt bu XXI gadsimt ”. P c PSRS sabrukuma amerik u eopolitika sask r s ar Indijas un nas straujo uzplaukumu.

na t tad par partneri izv l j s Krieviju, l dztekus strat iski eopolitikaj m konsekvenc m parakstot vair kus konkr tus l gumus par Krievijas g zes un naftas pirkšanu. Sastopama pat inform cija, ka atseviš i Krievijas eopoliti i b tu gatavi nai „iznom t” Sib riju k savdab gu placdarmu – dabas resursu avotu, k vietu, kur vajadz bas gad jum p rvietot cilv kus un t t l k. Amerik u eopolitikas galvenais m r is vienm r ir bijis sav var ieg t Eir ziju. Tas ir labi zin ms: tas, kurš valda Eir zij , valda vis pasaul , jo Eir zija ir septi desmitpieci procenti no pasaules. T tad – Eiropa plus zija. Ar Eiropu amerik i it k b tu sekm gi tikuši gal , jo vi i nesl pj, ka Eiropas Savien bas izveidošana un paplašin šana ir ASV darb bas rezult ts. T p c tagad amerik i koncentr savus eopolitiskos resursus zij , lai, k vi i paši saka, nostiprin tu past vošo eopolitisko plur lismu un nepie autu t du koal ciju izveidošanos, kuras var tu apšaub t un izaicin t ASV hegemoniju.

**Avangardistu “atbr vošana”**

**- K tieši, j supr t, Amerika “tika gal ” ar Eiropu? Ar ko vi i s ka?**

- Tas bija jau pirms Otr pasaules kara, un viss s k s tieši ar kult ru. Bet vispirms amerik i cent s izveidot paši savu m kslniecisko kult ru. Pag juš gadsimta

divdesmitajos gados viņi izstrādāja grandiozu tirdzniecības kultūras celtniecības plānu. To var salīdzināt ar savulaik ērta izstrādāto monumentālo masu propagandas plānu, kur, starp citu, iesaistījās arī mūsu Krievijas Zēns, Teodors Zaķis un citi latviešu mākslinieki, kuri tajā laikā bija sevišķi paši tīnīki. Lūk, amerikāņi gribēja beidzot radīt savu mākslu, savu literatūru, visu pāri. Taču šis plāns viņiem neizdevās. Amerikāņu „reālisma” māksla diemžēl bija sentimentāla, primitīva, un viņi konstatēja, ka tā neinteresē Eiropu un faktiski arī viņus pašus tēvilina. Un tad viņi izdomāja, ka jācenšas izmantot Eiropas mākslu, konkrāti – Eiropas moderno mākslu, adaptējot to savā veidā un pamazām pārņemot savā kontrolē.

**- Kāpēc tieši moderno, ne klasisko Eiropas mākslu?**

- Viņi uzskatīja, ka modernā māksla visvairāk atbilst priekšstatiem par cilvēka brīvību un daļēdies brīvību. Amerikāņiem modernā māksla, avangardisms asociējās ar cilvēka gara brīvību, politisko brīvību, idejisko uzskatu brīvību, kā arī demokrātiskuma lēmējsabiedrību. Svarīgi, ka tajā laikā eksistēja divas totalitāras valstis – PSRS un fašistiskā Vācija. Atceros, ka 1933. gadā Staļins likvidēja visu moderno mākslu, burtiski viena dienu visu pagriežot tirdzniecības sociālistiskā reālisma metodē. Un amerikāņiem tas bija izdevīgi, jo viņi tādā veidā, abstraktā māksla ideoloģiskā pretstatā reālismam un totalitārisma vispār. Viņi uzstāja, ka māksliniekiem ir jābūt brīviem un jādzīvo demokrātiskā brīvībā, lai arī kādas nesaprotamas abstrakcijas viņš radītu.

**- Šeit gan laikam neko nevar tu par mēst amerikāņu ideoloģiem, vai ne?**

- Protams, no vienas puses tas tā ir. Bet jāatceras, ka šo abstraktā māksla oti strauji ievadīja izteikti komerciāli gūltni un ap to mākslīgi radīja noteiktu auru. Jau kubisma periodā desmitajos gados amerikāņi inicēja vātrainu mākslas tirdzniecību, mākslas darbiem uzrādās oti augstas cenas. Amerikāņi panāca, ka avangardiskā – kā šodien mēdz izteikties – prestiža māksla. Daudzi saprata, ka ar to var labi pelnīt. Šīs globālā mākslas komercializācija un abstraktā mākslas slavināšana, kas skāra ne tikai Ameriku, bet arī Eiropu. Divdesmitajos un trīsdesmitajos gados Eiropas mākslinieku dzīvī oti būtiski ietekmēja tās veidojums kā galerijas. Tādā veidā, kura tagad ar pie mums ir labi pazīstama. Proti, gleznu tirdzniecības vietas, kur s par galveno un it kā vārti go precīk uva tieši šā abstraktā māksla, kas atsvešinājās no cilvēku garīgajām vērtībām, funkcionēja bez kaut kādas dzīvības saiknes ar cilvēku estētiskajām un morālajām prasībām un vajadzībām.

**- Bet galvenais sauklis bija par mākslinieku brīvību ražot to, ko viņš vēlas. Un to viņi ieguva, vai ne?**

- Tas tomēr ir oti stiepjamais jēdziens jeb arguments. Redziet, šie mākslinieki, it kā brīvi radot, vienlaikus tomēr nebija brīvi. Viņi pildīja noteiktu pasūtījumu, un viņi vislabāk dzīvoja, ja viņi u darbus pirka. Patiesībā tolaik tādā veidā bija visangažētākā māksla. Piemēram, Sellindžers, Steinbeks, Hemingvejs un citi, kuri rakstīja reālistiskā manierē, tomēr nebija amerikāņu naudas maisu atbalstītāji un uzpirkti mākslinieki, viņi izvīrējās pašī, viņi atzina pašī lasītāji. Ja lietojam mākslienu analoģijas, tad tieši šie it kā brīvi mākslinieki bija viskorumpētākie. Viņu nosacītā radošā veiksmē bija pilnā mērā atkarīga no amerikāņu eopolitiskā ieinteresētības. Piemēram, s kum amerikāņi dedzīgi atbalstīja tos padomju modernā mākslas autorus, kurus nobēdēja mal Staļins, kā arī tos krievu emigrantus, kuri dzīvoja Rietumos. Ar reālistiskā domājošu un strādājošu mākslinieku vidū bija disidenti, bet tos amerikāņi neatbalstīja, viņi u darbus naudas maisi nepirka.

**- Bet kā tad ar Solžeicinu?**

- Ne jau amerikāņi, kā esmu sapratis, atbalstīja Solžeicinu. Viņu vairāk izmantoja tie cilvēki, kuri bija ieinteresēti viņu dabūt laukā no Padomju Savienības savām rīcībām

realizējai. Kā esmu ievērojis, Solžeicins nebija amerikāņu eopolitikas instruments. Un ir kds lielisks apliecinājums iepriekš teiktajam. 1990.gada sākumā notika krtējā mēģinājumu izsole Londonā slavenā "Sotby's", kur piedāvāja krievu-padomju avangardistu darbus, kuri iepriekš plaši pamatgūlaurus – Rodēnko, Kņs, Maēvišun citi. Ne tajā, ne arvienlīdz kā s izsolēvi darbus neviens nepirka. Acīmredzot viņi vairāk nebija aktīvi, nebija atbilstošā rīkojuma, jo PSRS jau tpat sabruka.

## **N kamais etaps – dažādie amerikāņu fondi**

- Ir nesaskaitāms daudzums dažādu amerikāņu fondu. To uzskaitījums aizēmbiezās telefongrāmatās. No fondiem vairums patiešām nodarbojas ar labdarību, vārdā vislabākajānozīmīr mēcenātā, un uz mēcenātismu lielā mērā balstās visa amerikāņu garīgā kultūra. Šie fondi piešīr naudu, bet neko neprasa pretim, nenorādās, sak, tu man par to uztaisī'to, to un to'. Mēs Latvijāzinām tikai vienu fondu - Sorosa fondu. Bet faktiski arār to pietiek, lai saprastu, cik tam liela nozīme amerikāņu eopolitiskajās plānos. Nākas atcerēties, kaoti krass eopolitiskais pavērsiens sākās 1982. gadā, ko ievādīja ASV prezidenta Ronalds Reigāna runa Londonā Lielbritānijas parlamentā. Vālnesenotprasījumu Internetā. Lūk, tolaiksākām rītiecīgā darbībā, lai likvidētu Padomju Savienību un sociālistiskās sistēmas Eiropā, un tieši pāc tam ar sākās dažādu fondu dibināšana un darbība. Tiem visiem iroti skaisti nosaukumi un mērī: demokrātiskās, vārdā un preses brīvības, nevalstisko organizāciju attīstībai un tamlīdzīgi. ASV vēselā rindā dažādi fondi, centri, institūti ir vēltī Eiropā zījās problemātiskāi. Sociālistiskā telpā „ienācā”oti daudz fondu un organizāciju sevišī pāc 1985. gada, kad Gorbačovs atvārtiem darboties padomju teritorijā, un tie pamazām visu pārmā, ieskaitot politisko darbību jeb vismaz šī procesa ideoloģisko kontroli. Izmantojot milzīgās dolāru summas, šie fondi un organizācijas nodarbojas aroti tendētu politisko izglātošanu. Patiesībā, piemēram, Kremliš tikai burtiski pirms neilga laika ir noteicis, ka Krievijā šie fondi un organizācijas turpmāk nedrīkst pīedalīties politiskajās procesos. Atcerēsimies, ka tamlīdzīgā darbībā savā valstī pīrmais punktu pielīka Baltkrievijas prezidents. Un es vispār esmu pārlīecināts, ka māsdienu Baltkrievijas lomā pārejāno sociālistiskā uz to, kur nu mās ejām un, teiksim, savātot lī izsaimniekotājā Latvijā jau esām nonākuši, vāsture vālpamatīgā un rāpīgā analizēšanā attīecīgā novārtīs. Tpat kā mās pierēdī.

### **- Un kā tad, jāsaprāt, ir šo fondu galvenā iezīme?**

- Amerikāņu viena daļa uzskata, ka mās galvenā faktors nav tāvs talants, tāvs zemapziņas materiāls, bet gan tāva griba un tieksme pāc radošās brīvības. Un šajās tieksmēs tu esi tiesīgā darītā visu, kas vien tev ienāk prātā. Sorosiešu dokumentos neesmu sastāpis norādēs par to, kā bā tu jāmēkl tālanti, kā vispār bā tu orientējā uz spājiem cilvēkiem. Nā, jā arvienī mēkl tālantgūs cilvēkus, tad tikai karjeras aspektā, un tajā viūsarvirza un attīstā. Katrīzī patiešās radošās tieksmes viī neatbalstā. Dominātīkā izteiktī pragmatiskī aspektī: vai esi gatāvs pār sevīc nāties; vai esi gatāvs aizstāvīt savā darbu; vai esi gatāvs cāi pār savā darbā pārdošānu un tamlīdzīgi. Tie faktiskī ir tikai biznesā aspektī. Tās ir tāpāc, ka tamlīdzīgi attīstījusies pāšu amerikāņu māskslā. Viī pie tam nemāz nenolīedz, ka savā māskslā gar gūmu nepīē m, tātū nemāz nav. Galvenī kritīrijī – cēnā, tīrīžā, vīzū lī uzskatām bā, izklāid jōš s un bādas iespājas.

- **Tā tad mās runājam pār amerikāņu kultūras ekspānīzīsmu jeb kultūras imperīlīsmu pāsaulā, ko gan viī pāsī sevišī neslāpj, gan jās spājat analizēt un savīlkt kopsakarības, bet – kā jās to vārtījat tī konkrētājs izpāusmīs?**

- Mēs to diemž izījam tālāk uz soā, ar mūsu sabiedrību. Labs piemērs ir šogadabiennāle Venēcijā, kur latviešiem kslinieki piedalījās ar daļu darbu, piedodiet, akciju "Tumsa". Kaut kas, kur faktiski nav nekāne sirdij, ne pretām, ir tikai kaut kāds mēģinājums uzpūst "konceptus", kas var būt irpuslīdzsaprātams vienam vai diviem cilvēkiem. Un tas, lūk, arī tas amerikāņu kultūras imperālistiskā rezultāts pasaulslavenā Purvišā, Rozentāla, Valtera, Matveja, Kluā, Drūviā zemē. Atcerimies, kas notika, kad svinjām Rīgasasto simtgadi? Jubilejas galvenais simbols Rīgascentrūncitvietbijatikai kaut kādāinstalācija. Ja palūkojamiespresungrāmatāsuzRīgas septiņsimtgadū jubilejas svinībās, tad redzam, ka tās bija krāšņi izrotātajā gendstilā. Šodien visas profesionālās mākslas aktivitātes Rīgā pamatir saistītas tikai ar abstrakto mākslu, kuru patiesībā pat negribas devēt par abstrakto mākslu šī terminā klasiskajā nozīmē, jo tas jau ir tikai instalācijas, performances, dažādas akcijas, hepeningi. Tā faktiski ir tāda rosišanās, kur valda tikai kaut kāds samākslota un pērlīti koncepti, viena cilvēka kategorisks viedoklis, ko neviens nedrīkst apstrīdēt vai koriģēt, un turklāt viss pārējais, kas tāds nav, pasludina par nekādu nederīgu un mākslas kritiķiem it kā neatbilstošu. Jā, es drīkstū uzlikt uz galda savas brilles, šārs mē vienu zmulu un pasludina, ka tas ir mākslas darbs, un, ja jās to nesaprotat, tad vispār neesat cienīgs man tuvumā uzturties. Vai atcerāties gadījumu deviņdesmito gadu beigās, kad Mākslas akadēmijās vestibulācijā it kā pakāpies viens puisis? Lūk, izrādījās, tas bija viā kursa darbs, un pasniedzjā par to ielika "teicami", bet savukārt amerikāņiem konsekventi iztapg "Diena" šim lieliskajam notikumam latviešu kultūras vēsturēveltja visu pirmo lappusi ar milzīgu "pašāvnieka" bildi centrā. Es pakāros, un tātāt ir mānā māksla... Mākslas darbu gluži kā biznesātagad sauc tikai par projektu, un galvenā persona mākslas pasākumos tagad ir kurators, bet nevis autors. Un šie mākslinieki tagad dzīvo faktiski tikai kaut kādā savā pasaulē, -visātas instalācijas, performances viņi rīko tikai pašā sev. Citiem tas pat nav domāts. Bet to jau dzīvo par subkultūru, un ir skaidrs, ka Rietumu pasaule un tostarp arī Latvija turpinās attīstīties šajā virzienā.

#### **- Tieši tas, jāsaprāt, ir tas rezultāts?**

- Jā, tieši tas, kā mēs rīkojam triātsacījumiem no visa savā – no savas tematikas un krāsū paletes, no saviem žānriem, no saviem klāsiķiem, no savas mākslinieciskās sejas, kā mums – pašā tātlotjāsmākslā – bijāoti izteikta. Un mēs vairs nevaram runāt par tādū par dabū kā masu kultūru. Māsdienū kultūra faktiski ir dažādu minikultūru jeb subkultūru konfederācija. Tātāt, piemēram, šodien dzīvo mēs "vadošie" literāti – "tūsjas" tikai savā lokā, lasā viens otru, rakstā viens par otru un tātāt dzīvi. Un viņiem vairāko nevajā, viņi jās apmierināti. Jautā siet, kā pāc tās tātāt? Redziet, Rietumos jau ar tiešā tātātā notiek. Jo kā tad patiesībā ir masu kultūra? Par masu kultūru var runāt tikai tad, kad visi lasā vienu grāmatu, pārā vienu laikrakstu, tic vienā "konceptā". Rietumos par šādmākopgā mē izdarām jau senāizmirsuši, tur visi dzīvo tikai savos "tūsiķos-burziķos", un tātāt tagad darām mēs jē. Tagad mēs no vienas masas sabiedrības esām iegājuši sabiedrībā, ko veido neskaitāmas subkultūras. Un tātāt ir oti spilgtā bā dā gā slavenā postmodernisma pazīmē.

#### **- Kā pāc tās tātāt notika? Faktiski jāsautāt – kā pāc tik vienkārši, tik triā?**

- Tas notika, mēs uzpūrkot. Ar tū pašū Sorosa fondu. Mums savā laikā pietrāka ideoloģiskās kompetences. Mums nebija cilvēku, kuri, labi zinot amerikāņu pieredzi Eiropā, būtu gatāvi mēs brīdint – esiet uzmanīgi, rākojieties pret tātāt. Acīmredzot mums pietrāka izglītota speciālistu vāru, kuri apjāgtu, kā patiesībā ir šie amerikāņu fondi un laikus brīdintū par tām varu, inteliģenci, kā tās acīmredzot notika Baltkrievijā. Mēs to nezīnām, un mēs par fondu palā dzīvo pāc jāmies. Mēs Multikultūristiskā centrā pirmāis dators ar tātātā nopirkts par Sorosa fonda naudu!

Mēs, zinātnieki, bijām patiesi laimīgi, ka visi piešāra ceļā un baudīja braukšanu uz konferencēm, semināriem, kursiem. Mēs kļūnām par finansiālu katalogu, afišu izdošanu. Vēl sakot, mēs nebijām ideoloģiski un kulturoloģiski kompetenti, mēs bijām akli un laimīgi. Liekas, joprojām akli un laimīgi ir arī daudzi no tiem, kuriem pienākums ir raksturoties par savas valsts kultūras suverenitāti.

**- Mūsu jaunās valsts vadība jau pati faktiski uzreiz atteicās no kultūras, uzreiz to pasludinot par tirgus ekonomikas sastāvdaļu, nemaz negaidot amerikāņu fondu un dažādu nevalstisko organizāciju vairāk vai mazāk postošo ietekmi!**

- Jā! Un atcerieties, ka amerikāņu eopolitika viens no galvenajiem mērķiem ir attīstīt nevalstiskās organizācijas, piemēram, tādas "Delnas". Šī kampaņai bija nevalstisko organizāciju centrs, kas faktiski izveidojās salīdzinoši vēlu, laikā tikai 1993. vai 1994. gadā. Par laimi tur šī tīrīšana, kas visus interesē, un kas neinteresē, ko viņi atbalsta, un ko nekad neatbalsta. Saprātu, ka visi nekad neatbalsta neko patiešām vērtīgu priekšmūsu kultūras. Visu galvenais uzdevums bija stimulēt sabiedrības aktivizāciju, bet ne jau tāpēc, lai šī sabiedrība aizstāvētu savu nacionālo kultūru. Visu bija jāpanāk, lai arī šeit amerikāņi varētu brīvē darīt to, ko viņi grib, lai šeit šķiet dominē Rietumu mēslošana, tas pats postmodernisms, visas šīs instalācijas. Lai tauta šeit kātu idejiski šī nepatstāvīga.

**- Vai patiešām jūs domājat, ka tas viss bijis tik mērķtieks process? Varbūt tie amerikāņi šī kampaņā nemaz tik auni nedomāja, bet – ja jau tā nejauši sanācis, sak, tad lai tā arī paliek?**

- Nedomāju gan, ka tas ir nejauši. Ja jau visu lielākie vērtības skaidri un gaiši savulaik postulēja kultūras svarīgumu cilvēku galvenajam, tad gan jau labi zināja, ko dara un turpina darīt. Kas pārvalda kultūru, tas pārvalda arī visu pārējo situāciju. Un patiesībā šajā ziņā amerikāņi vienlaikus ir arī gana naivi. Kāpēc? Es jau teicu, ka visi praktiski nemaz neslēpj savas mērķniskas ambīcijas. Piemēram, ebreji tā nedara un nekad nav darījuši, vai ne? Visu tā uzausē nekad nesludina, ka ir izredzēta tauta, kurai piešķirtas tiesības pār visu pasauli.

**- ... Gan jau arī jūs zināt tādus "Cionas gudro protokolus", kur šīs ambīcijas tomēr nav slēptas.**

- Es zinu, jā, bet svarīgākas, ka ebreji šo sacerējumu neatstā par oriģinālu, norobežojas no tā, – pret viņiem amerikāņiem, vai ne? Viens no amerikāņu galvenajiem eopolitiskajiem Bzežinskis vēl gluži nesen atkal atkārtoja slavenās pamattēzes, itin nemaz neslēpjoties. Visu, piemēram, lietojot dzienu „transēirziskā sistēmā”, kuras izveidota ir ASV mērķis.

**Kāpēc tas visiem izdodas?**

**- Nu labi, pieņemsim, ka mums uzspiež šo amerikāņu kultūru, atbalsta caur saviem fondiem, tamlīdzīgi, bet tomēr paliek jautājums – vai to vispār varam saukt par kultūru? Varbūt tas tikai kaut kāds aukstošs spēļu virsloki, zem kļūpatiesā kultūras turpina savu kluso, nesatricināmo virzību, un kas – labāk gadījumā – varbūt tikai gluži cilvēciski kaitina ar saviem komerciālajiem panākumiem?**

- Diemžēl tā tomēr ir amerikāņu valsts nacionālā kultūra. Tādā tādā, jo citas visiem nav. Visu mēslo ir pāc Otrās pasaules kara nostiprinātā tādā virsloki – populāri mēslo. Gan visi paši, gan citu valstu mēslošanas sturnieki uzskata, ka amerikāņu pašu radītā vienīgā mēslošanas virziens ir abstraktais ekspresionisms. Un tas nu beidzot ir tas, kas nav nevienam citam, tas, par ko amerikāņi sapņojuši jau kopš deviņpadsmit gadsimta beigām. Šajā ziņā atkal nevaram nepieminēt Latviju, jo, lūk,

viens no š abstrakt ekspresionisma pamatlic jiem ir Daugavpil dzimušais Marks Rotko, kuram pirms diviem gadiem nosvin ja simts gadu jubileju. R g un Daugavpil bija vi a darbu izst de. L k, san k, ka galven jeb pat vien g Amerikas m kslas virziena izveidošan liela loma bijusi ar Latvijai. T ir t modern m ksla, tas pop rts – vi u nacion l m ksla. Bet tas, protams, ir atseviš s jaut jums, vai t visp r ir m ksla.

**- Jaut jums bija - vai t uzskat ma par kult ru? M ksla lai ir t da, k du katrs sev grib – dies' ar vi iem.**

- J , bet diemž l viena pasaules da a, paši Rietumeiropa, p c septi desmitajiem gadiem tai ir pak vusies. Tagad izplat s koncepcija, ka kult ra visp r ir beigusies, ka ar divdesmit pirmo gadsimtu s kas t d v jam postkult ra. Kult ra vienm r att st s, kult ra vienm r ir dinamisks process, kult ra vienm r main s, un jaut jums ir tikai par to, cik liel temp tas notiek, cik liel m r m s paliekam saist ti ar pag tnes materi lu. Manupr t, š saist ba tagad ir oti niec ga. Šodien m s dz vojam tikai tagadn . Parun jiet ar pirm kursa studentiem par m su v sturi, m su kult ras v sturi! M s nezina m un necien m savu pag tni, m s neticam n kotnei, neveidojam nek dus n kotnes projektus, nav utopisku „projektu”. Protams, tas ir saist ts ar to, ka m s neticam viens otram un neticam ar paši sev, jo redzam, cik strauji main s dz ve. M s nezina m, kas b s r t un kas b s par t. Pav rojiet, cik lielu lomu tagad cilv ku dz v ie em kaut vai tas pats Internets. Es to attiecinu ar uz sevi. Gluži nesen konstat ju, ka man gandr z vairs neinteres nekas no t , kas soci laj s un humanit raj s zin tn s uzrakst ts pirms Interneta! Respekt vi, bez Interneta ment l s kl tb tnes daž d s teorij s. Internets radik li izmaina m su dz vi, iesp jas darb , zin tn . Internets šodien oti iespaid gi trauc dažiem piepild t savus mesi niskos sap us. K zin ms, antiglob listi izmanto galvenok rt tikai Internetu un mob l telefona szi as. Zin tn savuk rt ir par d jies jauns p tnieciskais objekts „Gudrs p lis” – aužu masu planet rs un starpkultur ls apvienojums konkr tu ideolo isko uzdevumu risin šanai.

**- Internets k komunik cijas l dzeklis vai k izzi as kr jums?**

- Galvenok rt k izzi as kr jums. Piem ram, amerik u un citu valstu strat iskos dokumentus lasu Internet .

**- Tom r ir j jaut – k p c š amerik u subkult ra, kas vi iem pašiem ir vi u vien g kult ra, guva un g st tik vieglas uzvaras vis pasaul ?**

- Es l dz šim speci laj literat r neesmu sask ries ar š du ori in lu jaut jumu! K d savulaik izdev s izmantot gan Pikaso, gan Kandinski, Modrienu, Djušanu, Polloku un citus? T d , ka iepriekš vi us neviens t paši neatbalst ja. Vi i gleznoja no sirds, bet sabiedr bai tas nepatika un neinteres ja. Vi u darbus neviens nepirka, bet t tom r bija vi u sirdslieta, vi u dai rade. Kad vi us s ka speci li mor li atbalst t, finans t, slav t pres , vi i oti tri k uva slaveni. Tas sekm ja it k vieglo uzvaras g jienu. Tas bija – m s dien gi izsakoties – glob ls “p rs” (sabiedrisk s attiec bas – red.), kas vi us sabiedr bas liel da padar ja par galvenajiem varo iem. Cilv ki s ka tic t avangarda it k milz gajai v rt bai.

**- Tas ar tas jaut jums – k p c, j supr t, stabilaj vec s Eiropas kult ras trad ciju gaisotn audzin tais pilsonis tik apbr nojami tri – faktiski dažu gadu laik – pak v s amerik u v rt b m?**

- Tom r nav t , ka piln b visi pak aujas.

**- Nom coši liel k da a tom r pak aujas.**

- J ! Eirop varam nov rot, ka pak vusies nom coši liel k da a. Ar Latvij ir nom coši liela piekrišana. Bet tom r ne visi, ne gluži visi.

**- Nu tad kāpēc šietami normāls cilvēks tagad saka – man neko nevajag, es te, zini, visu dienu esmu nostrādājis savā bankā, esmu pārguris, tādēļ vakar man dodiet, lūdzu, tikai kaut kādus seriālus vai kaut kādu kino ar vardarbību un nereāla seksa elementiem? Viš jau pats to prasa!**

- Es to nezinu. Varu tikai „filosofēt”. Viens no iemesliem būt šāds, ka kopš pagājušā gadsimta septiņdesmitajiem gadiem strauji sāka veidoties jauna minētā daudzu subkulturā. Cilvēki ieraujas un dzīvo tikai savā vidī, neinteresējoties par profesionālo mērķu un māksliniecisko kultūru vispār. No vienas puses divdesmitajiem gadsimta cilvēki kļuva izglītotāki, taču tas ļoti savdabīgi veidoja bumeranga veidu, atgriezās atpakaļ pie intelektāles, kura sekma un panācība šo vispārjo izglītoto. Faktiski joprojām par divām kategorijām – pie mums pierasto intelektāli un Rietumos pazīstamiem intelektāļiem. Piemēsim, ir šie deviņdesmit procenti un tie desmit procenti. Rietumos vispārjā dzīvē „intelektāle” nemaz nelieto, viņi tos desmit procentus sauc tikai par intelektāļiem. Un viņi dabiski izjust bumeranga efektu, jo izrādījās, ka tie deviņdesmit procenti izglītotie cilvēki tagad izvēlējās kaut ko citu, bet nevis intelektuāli ieteikto „augsto kultūru”. Viņi izvēlējās savu profesiju un vakar mākslinieciski lētus kinofilmus. Turklāt intelektāļi ar savu „augsto kultūru” arī neļūdz izvēlēties par atsevišķu subkulturā.

**- Tad tagad saka, ka amerikāņi tomēr šeit nav vainojami?**

- Kādi?

**- Cilvēki tā u paši to izvēlējās. Izmaiņas, kaut ko saprata un – izvēlējās.**

- Ne gluži tā. Izvēlējoprojām būtiski līdzdarbojās intelektuāli/intelektāles daļa, kura cenšas sevi tuvināt varai un tādējādi līdzdarboties izglītības, zinātnes, mediju, mākslinieciskās kultūras attīstībai, kas praktiski nozīmē dažādu garīgo un morālo normu, priekšstatu, izglītības standartu izstrādi un realizāciju. Viņi līdzdarbojās tajā izglītojošajā un audzinošajā procesā, kas tieši un netieši joprojām ietekmē cilvēku izvēli vakarpēc darba. Ja, piemēram, intelektuāli/intelektāles ir izskaudusi vispārīgā izglītošās humanitāros priekšmetus no augstskolas un pat vidusskolas programmām, tad tas arī būtiski ietekmē „ieguldījums” minētajā izvēlē vakarpie televizora. Kultūras un varas vienotības savdabīgi ideālo modeli varjā mērot Padomju Savienībā. Tātad, normāli valstī tas ir abpusējais ieinteresētības process. Protams, šodien daudz valstīs ir izveidojusies un nostiprinājusies politiskā subkulturā, un notiekošā nebaidās piesaistīt intelektuāļus. Vai atceraties, kas notika Latvijā pēc 1991. gada? Politiski vietējo intelektāli pasūtīja pievelna – paldies, kā palīdzēt mums izvirzīt, bet tūlīt mēs iesim pašiem! Piemēram, es piedalījos pirmajos divos Tautas Frontes kongresos. Pirmajā kongresā pazinu gandrīz visus zīlās došos, bet otrajā kongresā zīlajau sādā man sveši cilvēki, un es pēc desmit piecpadsmit minūšu aizbraucu uz mājām. Latvijā intelektāles/intelektuāli vairs nebija vajadzīgi. Bet gluži bez viņiem iztikāt ar nevar, un to varbūt kādreiz saprāt šārlatviešu politiskā klāvē. Rietumos tie cilvēki, kuri palīdz propagandēt amerikānismu, vienlaikus tiecas arī pēc varas, speciālisti daudziem palīdz iegūt varu, lai viņi diktētu valsts kultūras politiku.

**Bez fondu klātes gribi**

**- Vai tas patiešām ietilpst amerikāņu eopolitiskajās plānos – atrāst cilvēkos tendenci baudīt vienu abstrakto mērķu plus vēl apzinātī tiekties pēc varas, lai šo pozīciju nostiprinātu?**

- Tagad amerikāņi vairs neizmanto tikai abstrakto mērķu. Tāpat viņi eopolitikā galvenokārt rēķina apmēram līdz septiņdesmitajiem gadiem, kad parādījās



postmodernisms – visi šie l tie rom ni, videofilmas, seri li un t t l k. Dom ju, amerik i divdesmit gadsimta beig s zaud ja kontroli p r „kult ras tirgu”. Reigana s kt s eopolitisk s kampa as laik Rietumu „kult ras produkcijas” tirgo i paši atrada ce u uz Austrumeiropas tirgu. Turkl t pirmaj laik padomju cilv ki k apm ti pirka ilgi aizliegt s un kait g s Rietumu kult ras „d rgumus”,- pirka, skat j s, las ja visu p c k rtas. Bijušaj s soci lisma zem s amerik u eopoliti i t p c galveno uzman bu koncentr ja nevalstisko organiz ciju aktiviz šanai, jaunatnes aptveršanai, speci li atlas tu kadru politiskajai un profesion lajai izgl tošanai „uz vietas” vai ASV, v lamaj konceptu l un faktolo iskaj gar izstr d tas m c bu literat ras izdošanai politolo ij , visjaun ko laiku v stur , sociolo ij , ekonomik , vad bas zin tn , soci laj psiholo ij . Postmodernisma m ksla k ideolo iskais instruments palika galvenok rt tikai amerik u dibin to M sdienu m kslas centru kompetenc . Piln b bez „m kslas” amerik i nevar ja iztikt, jo visi š s jomas „fani” tom r aizvien paliek dumpinieki, nesaprastie, nepie emtie, tie, ar kuriem var rti manipul t. Bet visp r postsoci lisma telp galvenais akcents tika p rcelts uz sabiedr bas politiskaj m aktivit t m.

**- T tad savas m kslas inv zijas ideja savu funkciju ir izpild jusi?**

- Pav rojiet, cik interesanta ir situ cija ar M sdienu m kslas centru Latvij . Atceros, k s kum visi pie mums priec j s, Soross sol ja uzb v t jaunu ku, t l t iec la direktoru, kuratorus. Ja nemaldos, v l tagad eksist kaut k da strukt rvien ba, kas darbojas un reiz m kaut ko ar organiz . Soross sol ja, bet neko nav uzc lis, lai gan daudzviet Eirop š dus centrus tom r uzc la. Tie darbojas, bet vairs nav eopolitikas aktu la sast vda a. Manupr t, gan Latvij , gan Krievij un vis Austrumeirop amerik iem b tu kl jies nesal dzin mi gr t k, ja b tu j turpina iedarboties tikai ar abstrakto m kslu, jo šeit klasisk s m kslas gar g s trad cijas tom r bija daudz sp c g kas. Varat man nepiekrist, bet, ziniat, faktiski viss padomju periods m ksl tom r ir vienots ar gar gumu, vienots ar to, kas pietr kst postmodernismam. Es nerun ju par tiem darbiem, kuriem bija konkr ti ideolo iskie un politiskie m r i. Ta u kopum š perioda m kslai piem t milz gas gar g s un mor l s v rt bas. Tas, ko tradicion li saucam par visp rcilv ciskaj m v rt b m, šaj m ksl ir nesal dzin mi augst k l men nek šodienas postmodernisma „projektos”. T p c, ja b tu bijis j turpina tikai ar savas m kslniecisk s kult ras inv ziju, amerik iem kl tos gr ti. T p c vi iem, manupr t, vairs nekas neizdosies Krievij . Nezinu, k vi iem kl sies ar saviem eopolitiskajiem pl niem Eir zijas m rog .

**- Vai zij j s vi iem neko labu nesol t?**

- Ar citviet vi iem izdevies pan kt pietiekami daudz. Par to liecina notikumi Gruzij , Ukrain , Uzbekist n , Kirg zij , Afganist n , kur vi iem daudzviet pat izdev s izvietot savas milit r s b zes. Vi i str d ar Arm nij , plaši pašlaik vi i ros s Azerbaidž n , kur oti akt vi darbojas Sorosa fonds. Ta u p c Krievijas un nas savstarp j s strat isk s vienošan s, Šanhajas sadraudz bas organiz cijas š gada j lija apspriedes, kur piedal j s ar Ir nas, Indijas un Pakist nas vald bas vad t ji, ir izveidojies zijas globaliz cijas modelis k pretsp ks vienpol rajai pasaulei ar ASV centr . Ta u, saprotams, mond lisms, transatlantisms, transeir zisms aizvien paliek k viens no galvenajiem amerik u m r iem, proti – izveidot savdab gu pasaules feder ciju ar vienu vad bas centru, kas atrastos Amerik .

**- J , nu ko lai saka: tas ta u allaž bijis m ž gais visu imp riju zilais sapn tis – iekarot visu pasauli un tur vald t, sevi mierinot ar domu, ka “nesam ta u apgaism bu, br v bu un visus p r jos civiliz cijas labumus”...**

- J , amerik i par to sap o visnota atkl ti. Katr zi no zijas pak aušanas amerik i tik viegli neatteiksies, tas ir skaidrs. Priekš Balt nama prognoz jot

pasaules attīstību līdz 2025. gadam, amerikāņu specdienesti vislielāko uzmanību pievērš Āzijai un Indijai, novērtē šo valstu milzīgo potenciālu, un, protams, aizvienoti uzmanīgi skatās uz Krieviju.

## **Intelektuāli – varas kalpi**

**- Tik daudz par politiku, jeb – precīzāk - tieši geopolitiku, bet, ja tomēr atgriezāties pie kultūras, jātīrīta, man nerodas iespāids, ka amerikāņu kultūrai austrumos kā jās tik pat viegli kā Eiropā. Iespējams, man nav pietiekamas informācija, lai par to spriestu...**

- Kultūras jomā viņiem tur, protams, viegli neklājās, jo tur valda islams, un tie ir pilnībā citā attieksmē pret kultūru, kur savukārt dominē reliģija, stingras tradīcijas, noteikti izglītības un audzināšanas formāts. Taču amerikāņi ir sapratuši, ar ko jāsāk, un galvenokārt cenšas savā postmodernistiskajā vidē ievilīnāt jauniešus, un – jātīrīta – tas viņiem arī izdodas. Vēl grūtā spriest, cik daudz islama mēs kļīnīkī pārsī dzās uz akcijām, instalācijām un tātāk, bet laikam jau gluži bez sekmes nepalīks. Ar Austrumu zem sī jaunīēšī ir nabadzīgī, uz viņīem pietiekāmī lielī ietekmī atstāj kīno industrija, sekīe postmodernī romānī, mūzīka, masu kultūras preces. Turklāt jā atceras, ka islama zem sī oti lielā dzīms tība, un pā dī jī laik vī oti daudz kīeļo pa pasaulī, dzīvī, strādī un mīcī sī Eiropā, kur arī daudz kō p r em. Ar musulmā u dzīvī viss straujī mainī s. Uzskatīms un populārs piemērs ir galvassegūn sī šana meitenēm, sīevīetēm, – puse grībt sīn s t, bet puse jau cīn s par tīes b m nēn s t. Katrīzī islama kultūras adaptācija Rīetumū makdonaldskā kīl t r jau ir pietiekāmī lielā. Esmū sastapīes ar pašū musulmā u zīn tīnieku sagatavotām metodiskājam rekomendācijām speciāli Eiropā izvīetotājam islama izglītības iestādēm, kas nepārotāmī liecīna par kultūras adaptācijās un integrācijās tendencēm.

**- Vīreiz vīlos atgriezīties pie šī jautājuma – kāpēc amerikāņu subkultūru ideoloģija tomēr tik vīenk rīšī atnāk un uzvar? Kāpēc tradīcionāl s, fundamentāl s kultūras gan rīetumos, gan austrumos ar savām ītīk līel kām vīrtībām tomēr nespēj ar to efektīvī konkurēt?**

- Es tagad atbīldīšu tī, kāpīrīms piecdesmit un varbūt pat pīrīms trīdesmit gādīem nevar tū atbīldīt, jo to uzskatītu par nekorektu izrunāšanos. Šodīen ir vīennoz mī gī skaidr s, ka cīlvīks sav b t b īr vīj s un morālī nestabīls. Vī šī pak aujas, nepāretojas, īet pā vīeļī kō cē u, vī am īnteres pāt dāž dās perversas līetas, amorālības, vardarbība. Agrāk vī miesīl zījāi, ka cīlvīks sav b t b īr lābs, sīlīkta var b t tīkai valsts īekrīta, sociālī vīde. Bet tagad redzām un nebaidīmīes tīekt – nī, īr tīkai sekss un tīrgus.

**- Esam spīesti konstatēt – tās īr. Bet tad nu gan tagad īeejam, manuprāt, mazlīet bīstām f z . Vāi tīkai nav līetderīg k s kt p r v r t t m sū skatījumu uz cīlvīka patīeso dabū no pilnībā vīsiem vīedokīem, tostarp arī, runājot par kultūru? Jō tagad sanāk, ka patīes bīcīlvīks bījīs apspīests, vī a st s vīlmes nav stenotas, vī am uzspīežot kām kslū baudīt to, kas vī am īr teju pāredabg s? Tagad atnāk amerikāņī un – tī sanāk! – patīeš m atbrīvō vī u, pāsnīedzot to, kō vī šī patīes bīvisvair k v las.**

- Līel s līnīj s tās tī patīeš m sanāk, jō b t b jau amerikāņī ar īr tī dī pašī cīlvīkī, k dī esam m s vīsi. Šodīen šīs jautājums zīn m m r īr sīst t s ar to, kō tagad d vījam par kultūras īnternacīonalīzīcīju, cītkārt – kultūras globalīzīcīju. Tīrī nepārotāmā pasaules sadalīšanās šījōs devīdesmit un desmit procentos. Patīes bītie desmit procentī, zīnot un īzprotot vīsas tendences labāk par tīem devīdesmit procentīem, kopumīzīturās cīnīskī. Tīrī vīena no drīm kām m s dīenu īez m m,

ka intelektuāli ir totalitāri. Viņi uzspauj visiem pirkumiem. Vairs nav nekādas runas par to, ka intelektuālisti būtu apgaismoti un audzināti, palīdzot tiem, kuri ir vāji, padarot visus līdzīgus un līdzīgus. Nē! Visas cilvēces idejas ir nolīdzinātas pilnībā līdz nullei. Šī elite tagad atkal ir totalitāri, un visi viņu piliņi vēlti tikai vienam mērķim, proti, lai saglabātu esošais statuso, lai nekas nemainītos, lai viņiem nezustu viņu bagātība, viņu vara un viņu ietekme.

**- Vai jūs tagad runājat tikai par intelektuāļiem, vai jau par viņu un tirdzniecības oligarhu savienību?**

- Šos, saprotams, nosacīti izdalītos desmit procentus veido abi kopā – gan intelektuāļi, gan oligarhi. Katrāzi intelektuāļi kalpo oligarhiem. Piemēram, tie paši kisindžeri un bžežinski – viņi tādu kalpo Amerikai, vai ne? Esmu pieredzējis, ka viņi ir ļoti gudri cilvēki un lieliski saprot, ka kalpo un nav tū, ka viņi paši neapziņo, ko dara.

Rietumeiropā, piemēram, inženieris vai skolotājs sevi neuzskata par intelektuāli, – viņš ir izmācījis, apguvis profesiju, strādā un viss. Bet intelektuālisti būtu kalpot, viņi ir spiesti kalpot un daudziem ar pat k kalpot. Un mēs labi redzam Latvijā, kur rodas dažādi valdošie spēki “galmi”, ko veido mūsu intelektuāļi – dzejnieki, mākslinieki un citi, un kuri viņi kalpo sistēmām. Viņi lemj par savas valsts kultūrpolitiku, un dara to pietiekami ciniski, un – tas ir visbiežākais – dara to, faktiski neņemot vērā latviešu kultūras intereses. Viņu prātī nodarbinātī tikai ar kaut kādām eopolitiskajām kategorijām – ANO, NATO, ES. Amerikā un Eiropas Savienības ierādū viedokļi viņiem ir vissvarīgākie. Drausmīgais fakts ir tas, ka Latvija visus šos gadus pēc neatkarības atgūšanas par savu galveno valstisko mērķi bija izvirzījis iestāšanos atkal kādā citā savienībā. Par galveno valstisko ideju padarīja „stratēģisko mērķi” atkal zaudēt savu brīvību! Unikāla parādība!

**- Tiesa, mazliet novēloti, bet tagad jau pamaz mētom rīskā atkal tīrun tār par Eiropas Savienību, vairs nav tikai propagandisks medūtišs.**

- Jā, kāstskaidrs, ka Eiropas Savienība ir viena liela demagoģija. Biznesa projekts un klāja demagoģija aizokeānā dirīenta vadība. Šajā aspektā visbiežākais ir tas, ka ar Eiropas Savienības likteni galū galū izšīrs tū pati kultūra. Bez Eiropas kultūroloģiskā vienotības jeb visiem vienas kopīgās kultūras identitātes šī savienība kā integrāls ekonomiski politisks veidojums nenotīrs. Ekonomiski viss biznesā ir sakrītots, savu armiju ar var izveidot, bet ir skaidrs, ka mums nekad nebūsim visiem viena kultūras identitāte. Mums vienmēr būs katram sava kultūra un tādā ar savas nacionālas intereses. Nevēlī ES Konstitūcija par to klus.

**- Ja atkal aplūkojam amerikāņus, tad, iespējams, var izvirzīt pretargumentu: kultūram suizpratnī var ar nebūt, bet kaut kā “tam līdzīgām” ir jābūt, un ar to var būt arī gana.**

- Amerikasavulaikā multikulturālisma ideju sagrāva tieši šie identitātes meklētāji, kuri bija ne tikai etniskās, reliģiskās, kultūras identitātes meklētāji. Visskākie identitātes meklētāji bija dažādu subkulturālo pārstāvēji – geji, lesbietes, visādi transvestīti, visi tie, par kuriem mūsdienās teikt, “ar novirzīti”. Viņi pat ieviesa nēvījošu apzīmējumu „reaktīvais multikulturālisms”, jo nēmaz nēvīlas zaudēt savu „identitāti”, kuru tiem multikulturālisms gribot atēmt. Šosubkulturālo spēkus ir pietiekami draudģs. Tūpēc varam uzskatīt, ka šodien kultūras internacionalizācijai ēfektīvs pretspēks var tū būt šī nēizbēģamā identitātes meklāšanas vitāli ētiēksme.